

DIRECTOR
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
involală

Unirea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru strălănitare 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Apelul „Astrei”

— Ardealul românesc la o răspântie hotărâtoare a vieții sale —

Pierduți în grijile zilei, nu prea avem timp să privim în față icoana morală a neamului, sau măcar a Ardealului nostru. Venerabila noastră matronă culturală, „Asociațiunea”, face din oficiu acest examen. Diagnosticul la care s'a oprit este mai mult decât alarmant: e sguduitor. Mergem cu pași repezi la ruină. Se distramă sufletul ardelenesc. Rând pe rând, mor tradițiile, se strică moravurile. Se pierde portul, amuște cântarea, slăbește credința, dispăre cinstea și omenia. Suntem în plin declin etnic.

În fața acestei situațiuni teribile, „Astra” trage clopotul în dungă. Face un „Apel” stăruitor la conștiința tuturor. Procesul morții trebuie oprit. Trebuie aprins sufletul ardelenesc la nouă viață. Trebuie să-și dea mâna și să se îmbrățișeze în această acțiune întreaga familie ardelenescă. Din fericire, are unde: la vatra primitoare a „Astrei”. Să ne strângem rândurile în jurul ei cu toți, peste toate deosebirile de alt ordin. Sub steagul ei să se pună în acțiune, sistematică și entusiastă, toate energiile românești. Să ne grupăm în jurul ei cu însuflețirea din trecut. Să-i dăm tot sprijinul moral și material de care are nevoie. — Este un ceas istoric acesta. Nu numai pentru destinele „Astrei”, care se găsește în grea luptă de apărare a existenței; ci mai ales pentru soarta noastră a tuturor, pentru sufletul românesc și creștinismul Ardealului.

Purtând semnatura nu numai a Președintelui „Astrei”, prof. Iuliu Moldovan, ci și a tuturor episcopilor uniți și ortodocși din Ardeal, apoi a dlor Iuliu Maniu, Alexandru Vaida, Octavian Goga, Alexandru Lapadatu, Sextil Pușcariu și Alexandru Marta, acest „Apel” este însuși glasul instinctului nostru de viață. Clopot, de îngropare sau de înviere: după cum vom ști să-l ascultăm chemarea. — Să alegem viața, ca să trăim noi și copiii noștri în veac de veac!

Iată acum textul „Apelului”, pe care îl publicăm în întregime:

*

Asociațiunea noastră trăiește zile de a-dăncă și îngrijorată frământare. Față de cerințele culturale tot mai mari, cari sporesc în timpul din urmă, „Astra” simte insuficiența activității tradiționale; iar eforturile, de a-și acomoda programul și realizările culturale acelor cerințe, în condițiunile de azi, nu pot duce la rezultatul dorit. Se cere unirea forțelor și noi suntem desbinați; se cere o mai mare sensibilitate și o mai hotărâtă reacțiune față de declinul etnic, care a început și cei mulți sunt indiferenți; se cer mijloace materiale mai multe pentru ca rodul activității noastre culturale să fie mai mare și „Astra” niciodată nu a fost atât de puțin ajutată, ca în vremurile acestea de multe cerințe și de mare primejdie.

Un materialism exagerat, un individualism tot mai accentuat slăbesc progresiv temelile existenței noastre ca neam, forțele și instituțiile îndrumătoare și generatoare de viață românească: credința strămoșească, patrimoniul etnic, familia. Se uită obligațiile față de trecut, îndatoririle față de viitor, necesitatea de a lupta și jertfi pentru un bine superior etnic, și domină grijile materiale ale momentului, acestea după satisfacții ușoare, individuale, ob-

ținute fără trădă și jertfă. A căuta și afla defecte la frați, a ponegri și desbina pe alții, chiar dacă sunt români, a devenit un căutat mijloc de afirmare și ridicare proprie, care umbrește bucuria de-a fi însăfârșit toți împreună într-o singură țară românească și slăbește forțele, menite să ne conducă — solidari — pe drumul propășirii etnice.

Se pierde port, cântec, dans, tradiție românească; se irosește comoara moștenirii etnice, protectoare a ființei noastre românești; își pierd forța lor îndrumătoare credința, conștiința românească, cinstea, demnitatea, modestia; se desorganizează familia, scade natalitatea și slăbește forța de luptă și rezistență.

În Secuime așteaptă zadarnic sute de mii de suflete, odinioară românești, rechemarea la matcă; în Banat se stinge, în grozava nepăsare chiar și a localnicilor, o mândră populație românească; iar la granița de nord-vest dușmanii noștri de ieri și de mâine își sporesc, nestinșeriți de nime, forțele pe pământul hotarnic românesc.

Iată cum reușim să irosim în decurs de scurte decenii comoara unui patrimoniu, agonisit în lungi secole de lupte, jertfe de sânge și suferinți, de un neam întreg.

Remediul în această stare morală morbidă nu este binele material, bunăstarea, ci mobilizarea tuturor conștiințelor românești, unirea tuturor în jurul unui crez, capabil să ne disciplineze gândurile și să ne îndrepte faptele spre calea ascendentă a propășirii românești. A contribui cu toate forțele la generalizarea acestui crez și la îndreptarea spre bine a gândurilor și faptelor noastre, iată rostul vechiu în formă nouă al Asociațiunii noastre. Așa cum înainte acest sanctuar al limbii și culturii noastre, „în loc să ne desbina în confesiuni sau în partide politice, ne aduna și una pe toți la o sfântă „gapă, precum era cea gustată de creștinii din biserică primitivă a lui Isus Hristos” (G. Baritiu) așa și în viitor „Astra” va trebui să ne unească pe toți în solidară muncă pentru păstrarea și regenerarea patrimoniului etnic și a forțelor vii, hotărâtoare pentru viitorul nostru.

Ca un imbold spre unirea forțelor culturale și spre jertfa dată cu drag pentru scopurile „Astrei”, comitetul central a luat hotărârea, ca a doua zi de Rusali, în fiecare an, să se organizeze în toate despărțimintele și cercurile culturale serbări, în cadrul cărora să ne amintim cu recunoștință de acei ce au muncit și muncesc jertfind pentru cauza culturii românești și lăsând la o parte tot ce ne-ar putea desbina, uniți în grija pentru viitorul neamului, să strângem rândurile în jurul „Astrei” și să-i dăm tot sprijinul în orice formă.

Uniți în jurul Asociațiunii noastre, care în acest an împlinește 75 ani de rodnică existență, devotați scopurilor pe care le urmărește, adresăm tuturor acelor, cari cu frățescă dragoste înțeleg rostul strădanilor noastre, rugămintea să dea tot sprijinul unei activități, al cărei scop final este binele neamului românesc întreg și al patriei scumpe.

Ziua libertății. Vineri, în 15 Maiu, s'au împlinit 88 de ani dela marea adunare ținută de străbuni pe Câmpul Libertății dela Blaj. Patruzei de mii de iobași, în frunte cu vlădici și cărturari, au jurat atunci să-și dea viața pentru libertatea neamului românesc de pe aceste plaiuri, al cărui reprezentanți erau.

În această primă afirmare sărbătorească a sufletului românesc trezit la viață proprie se cuprinde, ca stejarul în ghindă, toată odrăslirea vieții noastre naționale de mai târziu. Căderea neamului nostru atunci s'a desemnat, luminoasă, pentru toate veacurile. Ea avea să ducă, firesc și necesar, la marea unire proclamată în Alba-Iulia la 1918.

În catedrala Blajului și pe Câmpul Libertății străjuit de turnurile ei s'a petecluit, la 1848, marea nostru destin istoric. Pentru că munca de un veac a școalelor de aici făurise minunea fără seamăn a „rezurețiunii” noastre naționale, ea a dat sufletului românesc viață și conștiință proprie. Nici odată și nici o putere a iadului nu va putea despărți această minune de unirea cu Rama, de Blaj, de școalele Blajului.

De aceea sărbătorim, cu îndoită bucurie și însuflețire, pomenirea de 88 ani a acestei unice sărbători a neamului românesc întreg.

Să ne lămurim!

În urma comentariilor ce s'au făcut în jurul articolului meu, publicat în nr. 17 al „Unirii”, mă simt obligat a scrie cele ce urmează. La aceasta mă îndeamnă mai ales articolul publicat în nr. 19 al „Unirii” de p. canonic N. Brînzeu dela Lugoj.

Regret foarte mult, că toți cei care au comentat articolul meu, au comentat unele părți din el, pe care eu nu am intenționat să pun un pond deosebit. Mai mult ori mai puțin, au voit să comenteze o parte politică a articolului meu și nu partea morală, — să-l spun așa, — care de fapt am intenționat-o în scrierea articolului.

Personal, puțin mă privește că cineva face politică de dreapta ori de stânga și vrea să fericească țara și să facă totul pentru ea. Nu rămân însă indiferent față de mijloacele ce se întrebunțează pentru fericirea ei. Pentru că, „scopul nu sfințește mijloacele”. Înțeleg să lupt pentru binele și fericirea țării; pentru prosperitatea și buna stare a neamului; pentru buna orânduire și cinstea ce trebuie să domnească în țară; să lupt din suflet și cu toată convingerea pentru realizarea celor de mai sus, dar nu cu violența care nu cadrează cu învățătura creștină.

Înțeleg, iarăși, să denunț opiniei publice pe toți tâiharii țării; să denunț justiției țării

pe toți aceia care îi pătează bunul ei nume și lucrează la ruina ei; pe toți corupătorii și imorali, dar să nu-ți faci singur dreptate prin violență, pentru că nu cadrează cu învățătura creștină pe care tot mereu o aștează unii și alții.

Faptul că majoritatea tinerilor în chestiune nu aparțin Bisericii catolice, momentan nu importă. Cu toții aparțin însă țării. Și se numesc creștini. Deci ori ce-mi va spune cutare și cutare, nu va putea să mă convingă, că porunca nouă a iubirii lui Hristos va putea sta alături de violență; numele de creștin alături de fapte opuse creștinismului. Titlul de creștin nu mă impresionează. Faptele, gândurile, acțiunile să fie creștinești. — Asta da! Atunci cred vorba. Altfel să-mi fie lertat să-mi exprim îndoiala.

Iată prisma prin care am privit cu lucrurile dela Tg. Mureș. Și nu prin alta.

E adevărat, o întâmplare poate fi văzută în multe forme și comentată la fel. După temperament și ideologie. Unul vede numai părți bune, altul mai puțin bune, și altul și bune și rele. Depinde din ce punct de vedere și cu ce ochi privești întâmplarea. În ce privește articolul meu nimeni nu a comentat ceea ce de fapt am intenționat. Și anume partea aceea în care infieram *attitudinea studenților teologi*, care ar fi luat parte la acel falimos jurământ și care, fle ei chiar ortodocși, să pretind a fi propovăduitorii păcii și iubirii de oameni; reprezentanți ai învățăturii, moralei și idealului creștin; ai ortodoxiei dominante menită și ea, indiscutabil, să propovăduiască pe „pământ pacea și între oameni bunăînvoarea”. Cum se poate să vină însă în așa flagrantă contradicție cu porunca a cincea dumnezeiască? Cu porunca nouă a iubirii lui Hristos, prin care s'a abrogat violența și ura? Te numești creștin? Atunci fii creștin în vorbe și fapte. Mai ales când te pregătești de preoție.

Că s'au discutat și probleme care ating domeniul religiei; și cu respectul cuvenit, — admit. Cred c'au fost și aplaudași. Dar asta nu schimbă întru nimic gravitatea desconsiderării poruncii a cincea. Contradicția sare

'n ochi. Și să mă lerte păr. canonic Briuzen, dar asemenea tineri „idealști” până la „fanatism”, „hotărâți să lupte până în extrem”, — au dovedit-o cu I. G. Duca cum înțeleg ei acest lucru, deși se știe: Duca nu a fost nici hoș, nici tâlhar și nici nu a lucrat pentru pățarea bunului nume al țării. Că apoi frații de idei ai ucigașilor, ajunși la închisoare, doreau „să se împărtășească”, e ceva ce eu nu înțeleg. Eu știu un lucru: „Cine nu este cu mine împotriva mea este”. Ori cu Hristos, legea și morala Lui, ori împotriva Lui. Și una și alta nu se poate. Pe cum nu se poate ca cineva să și aprobe și să și condamne o mișcare; să fie și entuziasmat și decepționat; și apărător și acuzator. Decât: disciplina, programul și ținuta studenților la Tg. Mureș a fost copleșită de violența jurământului, iar acesta le-a covârșit pe celelalte laturi bune, pe toate. — Ende gut; alles gut. Și întors.

Să mai lămuresc că n'am intenționat de loc să înglobez în cuvintele „destrămarea și haos” întreaga studențime? De prisos. Gândul meu apare împiedicat din primele cuvinte ale articolului. Cu atât mai puțin m'am gândit să prind aci și tineretul catolic grupat în asociația „Astru”-lui, care cere cămine creștine și preoți spiritali la universități. Cine să îndolește că aceștia n'ar fi tineri naționaliști și idealști? Că nu și-ar iubi țara și neamul? Că n'ar lupta contra imoralității și depravării? Contra furtului și fraudei? Că n'ar dori binele și fericirea țării și întronarea dreptății și cinstei? Dar nu cu violență. Au avut și ei congrese de toată frumusețea, care nu s'au soldat însă cu jurăminte de a ucide — Acesta e adevăratul tineret creștin! Și atunci de ce să admirăm un alt naționalism și un alt tineret idealist, cu alte căi de realizare a dreptății și cinstei în țară? Dece să căutăm să scuzăm și să micșorăm greșala celor cari n'au altă scuză decât că „sunt tineri, cari fac ușor astfel de jurăminte” și cărora li-se refuză împărtășirea în închisoare, fiindcă greva foametei ce vreau să înceapă, nu cadrează cu porunca a cincea, contra căreia „comit păcat greu”? Să juri însă să pedepsești cu moartea, nu e păcat? Dece

să invocăm acum scuza că sunt „tineri și fac ușor astfel de jurăminte”?

Drumul cel bun e ușor de ales. E cel indicat de tinerii universitari catolici cari doresc cămine și preoți spiritali la universități. Că înțeleg să facă propovăduirea faptică a principiilor și moralei creștine. Pe acest drum mergând vom scăpa și „de decadență și de corupție și de comunismul ce ne amenință și de evrefrancmasonerie”. — Și nu prin violență.

Asta-i prisma prin care am privit cu lucrurile dela Tg. Mureș. Că alții le-au privit și le privesc altfel, treaba lor. Eu însă nu aș dori ca tineretul nostru catolic universitar să batătorească drumul arătat la Tg. Mureș, ca apoi să se invrednicească de scuza că „sunt tineri” și nu știu ce fac.

Pr. I. Man

Soluționarea unei probleme nevrologice. Extremul Orient necreștin își are obișnuințele sale rituale la care autohtonii s'au încăpăținat. Dar fiind considerate, până acum, de inadmisibile din anumite puncte de vedere creștine, au format o piedecă din cele mai serioase în ceea ce misionarismul catolic a acele părți de lume.

După o recentă informație a lui „Oschweiz” însă, actualul Pontifex Roman ar fi adus, nu de mult, o hotărâre de cea mai mare importanță sub acest raport. Și anume s'ar fi dat largă imputernicire Delegațiilor Apostolice din Extremul Orient întru recunoașterea și legitimarea obișnuințelor din chestie. În temeiul acestei imputerniciri se va permite, bunăoară, credincioșilor catolici japonezi observarea obiceiurilor rituale sintoniste, întru cât acestea și-au pierdut semnificația lor antică, astăzi ne mai fiind altceva decât niște datini naționale din alte vremuri.

Prin procedura aceasta Biserica Domnului face încă odată dovada că respectă cu plată orice specific național, întru cât nu împotrivesc dogmelor și moralei creștine.

□ □ Foița „Unirii” □ □

Director de bancă — sfânt

Nu-l canonizat încă. Dar cei cari îl cunosc pe *Jerom Jaegen*, toți sunt de neșămutată convingere că, deși n'a trecut la cele veșnice decât în 26 Ianuarie 1919, totuși nu-l departe vremea când va fi ridicat la cinstea altarelor. Demersurile în vederea beatificării s'au făcut deja și cauza e bineînțeles înaintată.

Despre acest personaj, pe cât de simplu și modest ca forme, pe atât de extraordinar în fond, s'a început să se vorbească mai cu diadinsul și pentru lumea mare abia de curând, din prilejul traducerii în franțuzește a unei lucrări a dânsului: *Viața mistică*.¹⁾ Împiedecă, cum-pânită, cu mult bun simț, de perfect acord cu învățătura Bisericii și în același timp plină de căldură, această operă e icoana fidelă a autorului său. Într-o recenzie a cărții acesteia — recenzie publicată în „La Vie Catholique” și semnată E. Ricard S. S., — se notează cu sinceră admirație:

„Figură ceva mai rar acest mirean din Trier, inginer, ofițer de rezervă, director de bancă, deputat în Landtagul prusac, administrator al mai multor societăți, orator și con-

ferențiar popular în timpul Kulturkampf-ului, și care în aceeași vreme duce și cea mai autentică viață mistică pe căile cele mai elevate și până la contopirea transformantă!

„În afară, dela naștere și până la moartea sa la 78 de ani, nimic nu-l deosebește de oamenii de condiția sa cari duc o viață serios creștinească, de cumva nu o serioasă ceva mai marcată... Prietenii săi, chiar și cei mai intimi, deși îl admirau neasemuita linie oabă a vieții și a spiritului său profund creștin, nici nu bănuiau măcar că dânsul ar trăi într-o așa intimitate mistică cu Ziditorul său”.

Câteva momente din bogata-i viață: În 1880 e ales director al unei bănci populare catolice. Sloba aceasta grea o face vreme de nouăsprezece ani cu cea mai mare conștiințiozitate. O cumplită durere de cap câștigată în urma încordării neîntrerupte în această robotă l-a silit să abdică din acest post. Multă vreme însă n'a avut parte de odihnă, pentru că a fost ales deputat, în care calitate a muncit zece ani în șir. S'a priceput de minune și în acest timp să se facă totul tuturor, rămânând însă totdeauna între marginile celei mai desăvârșite corectitudinii morale. Firește că a luat parte și la propagandă electorală. Nimeni însă, niciodată, nu l-a auzit rostind vre-un cuvânt vătămător pentru adversarii politici. Lui îi revine în întregime lauda sf. Iacob: „De nu greșește cineva în cuvânt, acesta este bărbat desăvârșit, puternic a-și înfrâna tot trupul”. (Iacob, 3, 2).

Cum a și făcut mai ales în urma apariției a Mântuitorului, carele l-a învățat că să se roage, cum să muncească și cum să se simțea. De atunci începând s'a menționează în neîntreruptă legătură cu cerul, ducându-l ulmitoare dublă viață: deși extraordinar ocupat pe planul practic al vieții, a trăit cea mai desăvârșită intimitate cu Dumnezeu. Lucru, pe care dânsul, de altfel, îl socotea așa de ușor pentru un laic, ca și pentru un monah, ori schimnic.

Moartea l-a aflat într-un spital al misticordienilor, unde intrase în 1918. Suferința grozitor de cap. Nici pe patul suferințelor rămas însă inactiv, căci și în starea aceea activă mai multe așezăminte. Și când n'a mai fost în stare să lucreze, se mângâia cu gândul: „Mai pot, totuși, să mă rog și să sufăr”. Și așa a și trecut în veșnicie: rugându-se în mijlocul unor dureri crâncene.

„De-un natură foarte pozitiv și practic așa-l zăgrăvește pomenitul P. E. Ricard, vesel și amabil, și totdeauna echilibrat... faptul că era mistic, nu era ceva dela naștere. Fiul al unui învățător din Trier, student la școala industrială din Berlin, el seamănă cu studenții de vârsta sa. Trebuie să lupte puțin cu să iasă biruitor în mijlocul ispitelor. Duhovnicul său îi prescrie un regim foarte normal și-l conduce cu mână tare pe căile sufletului... Pe la vârsta de 25 de ani, când se pare, Dumnezeu începe a-l introduce pe nesimțite, într-o intimitate cu Sine, care

¹⁾ Jerom Jaegen: *La vie mystique. Précis et guide.* (Ed. „Alsatia”). Paris-Colmar. 1 vol. Trad. par A. Desguignes.

In legătură cu latura teologică a sacrificiului liturgic

Totdeauna citesc cu plăcere scrisul fratelui St. B. Dragu, unul dintre puținii, foarte puținii noștri tineri, cari mai pun și pe hârtie din ceace îi preocupă, sau chiar îi frământă în legătură cu cele primite de pe catedră și cu realitatea vieții dela noi. Zic: *pun pe hârtie*, pentru că cunosc eu pe mulți tineri de ai noștri, cu învățătură, talent și inimă, cari se preocupă, se frământă, dar în tăcere, poate abia la discuții orale manifestându-se; de scris nu scriu, lumea nu știe de ei și de gândurile lor. Să mă credeți, fraților, nu e bine așa! Scrieți, pentru că Biserica are nevoie de o presă cât mai bogată și variată; are nevoie de toate luminile, cum, și de altfel, numai așa se cunosc oamenii. Nu fiți comezi, nici prea modești; nu vă temeți nici de critici sau contradicții, gândiți-vă numai la datorie!

Cu plăcere am citit și articolul fratelui St. B. D. intitulat „Ignoranță sau indolență?” din nr. 18 a. c. al „Unirii” și iscălesc tot ce spune despre necesitatea ordinii în biserică, a corectitudinii la împlinirea datoriilor preoțești (val, controlul) și a exactității sub raport teologic. Un lucru nu admit, ci țin să rectific la scrisul fratelui St. B. D.: că *la concelebrare, preotul care nu dă pe la masa proscomediei, nu ar aduce jertfă întreagă*. Asta e o rătăcire. Greșala provine de acolo, că Proscomedie se consideră ca fiind Ofertorul. Ori, în realitate Proscomedie e numai o lucrare pregătitoare; Ofertorul adevărat e după Liturgia Catehumenilor, dela Intratul cel mare până la „să stăm bine”; se completează acest Ofertor după consacrare: „încă îți aducem ție această jertfă”... cu rugăciunile ce urmează epiclezei.

Liturgiile prin concelebrare, și cele simple, fără cădelniță și cu răspunsuri recitate, au fost puse în discuție, chiar valabilitatea lor, acum 50 ani, în Foata bisericască și Școlară dela Blaj. Nu i-aș dori fratelui St. B. D. suc-

crește mereu, întreaga sa viață. În felul acesta va atinge cele mai înalte culmi ale vieții mistice... Deja în 1883 zelul pentru sufletele prietenilor săi: comercianți, industriași, oameni de afaceri, cu cari dânsul a avut contact și pe cari sufletește i-a găsit prea puțin asigurați, l-a făcut să înceapă publicarea unei lucrări de ascetică. El, mireanul, a vrut să se adreseze fraților săi mireni, să le vorbească în limba lor, să se adapteze mentalității lor, ținând mereu seamă de dificultățile lor... În sfârșit, în 1911, a văzut lumina tiparului și al său Manual și Căluză pe care ar fi voit să-l publice anonim și numai la ordinul episcopului de Trier și-a pus numele pe el.

Apostolia lui, dealtminteri, a fost mai mult apostolia faptelor decât a scrisului, ori a vorbeli. Ca membru al asociației „Sf. Vincențiu”, cerceta personal pe săraci la cocloabele și în mansardele lor, miluindu-i cu mână largă. Spre scopurile societății „Sf. Bonifaciu” a dăruit peste 30.000 mărci. Îi plăcea în deosebi să aranjeze procesiunile de Jola verde și de Rusalii. În frac negru, cu mânui albe, și cu cilindru în mână, până la vârsta de 74 de ani dânsul a fost în permanență sufletul și supraveghetorul acelor procesiuni în Trier. Tăria în toate încercările ca și în toate înfruptările și-a primit-o dela Isus Euharisticul. Se cumineca zilnic și pe vremea când era deputat. Și deși pe atunci nu apărase încă decretul lui Piu X despre cuminecarea deasă.

P. Străjeru

cesele ce le-a avut autorul tezei de atunci. În ce privește chestia cu proscomedie, avem și o interpretare oficială, apărută în circularul VI din 1934 al episcopiei Maramureșului (No 6410—1934), în care se spune că „pentru preoții concelebranți ajunge o recapitulare globală făcută în gând, a rândurilor săvârșite de primul preot, și săvârșirea părții în legătură cu particulele ce înșiși le pun pe disc”. Atunci nu mai trece pe la masa proscomediei, dar evident, liturgia lui e valabilă și licită.

În legătură cu aceasta, ar fi bine să meditam asupra unui alt lucru: de când cu noul Liturghier, în ectenia de după consacrare se recitează „celce le-a primit” în loc de „primindu-le”, cum au înțeles să o traducă înaintașii noștri și cum se spune în toate celelalte liturghiere românești. La timpul său am arătat greșeala, sub raport filologic; mi-s'a ripostat invocându-se alte traduceri (franțuzești), tot greșite (ca și pasajul unei rugăciuni din liturgia noastră), — dar s'a spus, să așteptăm până la noua ediție a liturghierului. Asta va fi cam peste 20 ani. Până atunci să se cânte tot greșit ectenia la noi, zicând „celce le-a primit”, când jertfa numai atunci se poate primi dacă e completă, iar completă nu e, decât după cuminecare?... Cum se împacă deci Teologia cu acest pasaj îndrăzneț din noul Liturghier?

N. B.

Omagiul foștilor elevi. În ziua de 14 Mai s'au întrunit la Blaj, în convenire colegială, veteranii promoției 1886, cei cari au dat examenul de „maturitate” cu 50 de ani în urmă. Din 29 de colegi au mai rămas în viață 5, dintre cari s'au mai putut prezenta la apel trei: P. Onor. Ioan Mureșan protopop în Valea Groșilor, Ilie Hirlan paroh în Gilgorești și Dr. Ioan Șerban fost prefect al județului Năsăud.

Cei trei moșnegi cu pletele ninse și cu ochii umeziți de vechi amintiri au umbliat ziua toată printre zidurile școalelor de demult, evocând cu duioșie de amurg figuri de dascăli călătoriți, drapele naționale, furizate în nopți de veghe pe platra libertății și pe crucea lui Iancu. Au vărsat lacrimi fierbinți în fața catedralei lui Inochentie Micu unde și-au călțit sufletele pentru lupta cea grea a vieții. Și-au adus aminte de Timotei Cipariu, de marele Moldovănuș, de Domnul cel bun, de cântăreții Ionaș și Papiu. Și s'au înduioșat și mai mult când au văzut că azi nu-i mai cunoaște nimeni, unde erau odată coroana liceului. Un singur profesor le mai trăiește: venerabilul prelat papal Iosif Hossu, legat azi de odale.

S'au depărtat totuși cu o luminoasă icoană în suflete: știau la îmbinarea Târnavelor un mic sat în jurul unei mari biserici și azi au găsit un oraș întreg de școale mărețe. Sionul dela Târnavă crește și înfloreste, cu toate vicisitudinile vremilor.

Școala țărănească. Inițiativa pastorului danez Grundtwig din veacul trecut, cu școalele țărănești, a fost dintre acelea cari, odată pornite, nu se mai opresc ci își continuă drumul și își lărgesc alvile, făcând bine.

Și aievea: adunarea sătenilor și a sătenilor la școală, după ce au sfârșit cu anii de școală propriu zisă, s'a dovedit a fi un lucru pe cât de cuminte pe atât de folositor. Și a găsit, după ce a trecut peste destule adversități, înțelegerea meritată nu numai în Danemarca, ci și în alte părți ale lumii. La noi „Astra” a îmbrățișat cu căldură, în anii din urmă, ideea de a deschide și susține atari școale țărănești. *Despărțământul Blaj* al venerabilei Asociații pentru literatura și cultura poporului român s'a încadrat numai decât în această

norocoasă orientare și știm că și-a avut școala țărănească cu un mănunchiu de săteni cărora le-a împărțit o mulțime de cunoștințe dintre cele mai necesare pentru ei, atât din domeniul practicii al plugăriei, cât și din cel al teoriei.

Acum același despărțământ, condus de d. Alexandru Lupeanu, a deschis o atare școală pentru fete dela sat. Au fost primite, cu totul, 33 fete la această Școală Superioară Țărănească, a cărei deschidere oficială s'a făcut Jola trecută la școala de menaj, unde li-se țin cursurile și fac și practica într'ale bucătăriei și gospodăriei. O seamă de profesori și profesoare dela celelalte școale ale Blajului li-s'au pus bucuros la dispoziție cu bogăția lor de învățătură, de care vreau să facă parte și acestor vlăstare ale satelor. — Barem de-ar găsi cât mai mulți imitatori gestul național-cultural dela Blaj!

Știri mărunte

Personale. Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc a făcut mai nou următoarele numiri: pâr. Aurel Bungărdeanu, din eparhia Clujului, a fost numit admin. paroh. la Iași Moldova; pâr. Vasile Harșta, din Milășel, a fost trecut la Bozed; pâr. Ioan Tatar, din Bădeni, a fost trecut la Urca; pâr. Iustin Dulău, nouhirotionit, a fost numit la Necrilești; pâr. Laurențiu D. Moșin, tot nouhirotionit, a fost numit la Câmpina Prahovei; pâr. Virgil Gusan din Lunca Cernii (eparhia Lugojului) a fost numit la Sadu; pâr. Ioan Mocanu, paroh în Sânmărgăhita, a fost numit la Milășel; iar pâr. Ioan Tulai, prof. în Ocnele Mureșului, a fost numit admin. paroh. la Cisteiul de Mureș.

— Ven. Ordinariat al Clujului a făcut mai nou următoarele schimbări în sânul clerului eparhial: pâr. Aug. Moldovan a fost numit admin. parohial la Aluniș; pâr. Nic. Lemenyi a fost re-integrat la Stoiana; pâr. Nic. Enghis din Letca a fost numit la Petrești, iar pâr. Aug. Paul, nouhirotionit, a fost numit la Letca.

Bucurie sfântă la Calvasăr. Parohia aceasta de frunte a avut două biserici, dar bătrine și nelcăpătoare. De aceea s'a luat hotărârea să se ridice una nouă și de proporții potrivite pentru a cuprinde cele peste 1400 suflete păstorite de pâr. Pădureanu, urmașul pâr. Ivan, acum în Secuime. Dela gând s'a trecut la faptă și Dumineca trecută s'a făcut, cu mare solemnitate, *binecuvântarea pietrii fundamentale*, în sobor de preoți. Blajul bisericesc a fost reprezentat de pâr. Dumitru Neda, redactorul nostru. La actul sfânt au cuvântat: trimisul mitropoliei, apoi pâr. Victor Aaron dela Sibiu, protopopul tractual; d. Dr. Știrbeșiu, prefectul județean; d. Dr. V. Gizdavu, medic și preotul local. A fost de față mulțime mare de credincioși nu numai din loc ci și din satele învecinate. — Lucrările de clădire le execută d. Teodor Salcă, arhitect.

Roduri în Agrul din Hădăreni. Nu-i așa de mult înființat Agrul în Hădăreni, dar aduce roade frumoase. În Dumineca Tomii pâr. Gh. Dănilă, canonic mitropolitan, a constatat cu bucurie, între altele, și aceea că organizația locală agristă, sub conducerea d. inv. Bucur, și-a făcut un steag de toată frumusețea, pe care apoi, în după amiaza zilei, înaltul demnitar bisericesc blăjan l-a și binecuvântat, în sobor de preoți. Bucuria localnicilor, cât și a mulțimilor din satele învecinate venite aci cu acest prilej ca să asculte cuvântul luminat al pâr. Dănilă, e mare foarte. Și toți au rămas cu hotărârea ca de aci încolo să se taie tot mai multe brazde în ogrul Agrului.

Agru la Holod. Sub prezidenția d. Alex. Vădrescu s'a ținut în Holod (jud. Bihor) Duminică, în 26 Aprilie c., o înălțătoare serbare agristă. Cuvântul de deschidere l-a rostit președintele, insistând asupra păcii lui Hristos. Au conferențiat: d. Florian Leuca, inv. în Vintiri; dna M. Munteanu și păr. V. Ghergariu. Corul școlar dirijat de d. d. Ion Tămaș s'a produs admirabil. Băeți și copile au declamat poezii potrivite, iar elevii și elevele dnei M. Solomie au jucat piesa »Sultana«. La binecuvântarea euharistică a cuvântat păr. E. Pantea din Mociar. De menționat și cântările corului agrist din Mociar, condus de harnicul sătean E. Pantea.

Locale. De praznicul Înălțării Domnului va predica în catedrală păr. Dr. Augustin Tatar, canonic mitropolitan, iar Duminica viitoare, a Sf. Părinți dela Nicea, va predica păr. Ioan Moldovan, canonic mitropolitan.

— Gruparea »Blajul« a aranjat alaltăieri în sala de gimnastică a liceului de băeți un drăguț festival literar-artistic. A conferențiat d. Dionisie Popa, reliefând însemnătatea cărții bune; păr. Cherebețiu și d. Toduța au susținut un punct muzical; d. Pavel Dan a citit o nvelă originală; dd. Pădureanu și V. Stoica au citit bucăți alese din Caragiale și poezii moderni, iar de încheiere păr. Dr. Nicolae Lupu a citit o schiță veselă, originală.

— Serbările de 10 Maiu au fost prăznuite cu multă pietate și entuziasm. După sfânta slujbă din catedrală, la care a cântat corul de elevi, condus de d. prof. S. Toduța, și la care au asistat autoritățile locale bisericesti, școlare, administrative și militare cu lumea școlărească, s'a făcut, de 10 Maiu, defilarea în fața catedralei, după care a urmat festivalul din curtea liceului de băeți, unde, în cadru de declamări și cântece de coruri, a cuvântat prof. Iacob Borcea.

— De 3/15 Maiu tot după sf. slujbă din catedrală, s'a defilat la Piatra Libertății, cuvântul festiv rostindu-l d. prof. Dr. Coriolan Suciu. De notat că Piatra Libertății a fost străjuită ziua întreagă de echipe de elevi, înlocuite oră de oră.

Din Secuime. E în deoște cunoscută jalnica situație a Românilor săcuizați și străduințele ce se depun pe tărâm bisericesc și național pentru readucerea lor. Prilej de mișcătoare înălțare sufletească a fost serbarea »Astrei« la Crăciunel—Odorheiu în 26 Aprilie a. c. Cu mare succes a fost aranjată de către țărani, o reprezentație culturală cu un ales program românesc. A fost într'adevăr înduioșetor să vezi pe Românii desnaționalizați, cum cu adevărată nostalgie, au cântat cântece bisericesti, au declamat poezii patriotice, au predat cu mult simț piesa: »Pe aici nu se trece« și au executat cu multă măiestrie dansurile naționale: călușerul și sârba. Intelectualii au petrecut în adevărată fericire sufletească cu poporul, făcându-l să-și simtă cu mândrie obârșia și neamul. Cine cunoaște regiunea secuizată, înțelege ușor, că aceste manifestații ies din comun. (i. p.)

Danli marimonioase. Pentru biserica noastră din Daia au dăruit: 1000 Lei: Exc. Sa Nunțiu Apostolic din București; 200 Lei: păr. Dr. Ioan Suciu, prof. de religie în Blaj; câte 100 Lei: păr. Gavril Pop, protopop în Luna; Eleonora Balan, inv. în Biertan; Alex. Boeriu, protop. Codreni; Dimitrie Todoran, președ. comitetului școlar județean, Diciosănmărtin; Of. parohial, Băgău. Alte sume: Parohia II. Aiud (50); Ion Moldovan, Biertan (25); Tr. Pașca, Ios. Ciorgariu, N. Moldovan, I. Lepinzan, Z. Dan (câte 20 Lei); I. Vlaicu (15); alții câte 10 Lei, și alții cu sume și mai mici. — Tuturora însă Curatorul le mulțumește călduros.

Pelerinaj la Prislop. Duminica trecută, cea dintâi după ziua Sf. Ion Teologul, (hramul mănăstirii noastre din Prislopul hațegan),

s'a ținut la acest sfânt loc de închinare un impozant pelerinaj. Au luat parte la el mii și mii de credincioși din satele învecinate și din depărtări. S'au mărturisit și cuminecat peste 1200 persoane. La sf. liturghie a pontificat Preasf. Alexandru al Lugojului în mare sobor de preoți. Aranjarea și supravegherea celor în legătură cu pelerinajul i-a revenit păr. Augustin Pop, ieromonah basilian dela Bixad.

Câți sunt de aceștia? La școala de stat din Iacobeni-Ciuc, aparținătoare parohiei române unite din Imper, funcționează ca învățător, din Noemvrie trecut, d. Ștefan Stoicescu, despre care păr. Ioan Boldor ne scrie rânduri de sinceră stimă. Numitul învățător, deși ortodox de naștere din jud. Ilfov, nu înțelege să facă pe agentul confesional ci pe dascălul român care, respectând religia elevilor săi, face eforturi laudabile, cu rezultate peste așteptări, să-i învețe limba străbună. Și ca să isbutiască și mai bine în gândurile sale, i-a învățat să cânte întreagă sf. liturghie românească, pe 2 voci, după C. Cherebețiu, cât ție mai mare dragul să-i auzi. — De-am avea câți mai mulți dascăli de aceștia nu numai în Secuime, ci în toate părțile României!

Reporturile confesionale din Cehoslovacia. Din datele ultimei statistici a statului vecin (după »Schönere Zukunft« 26. IV. 36) apare că în republica cehoslovacă se află (în număr rotund) 10,8 milioane romano-catolici, 0,5 milioane greco-catolici; 0,8 milioane adepți ai bisericii naționale cehoslovace; 290.000 frați boemi; 130.000 evanghelici-germani; 290.000 evanghelici-poloni; 146.000 schismatici-orientali; 20.000 vetero-catolici; 10.000 metodiști și câte 6000 de alte credințe creștine. De legea moșaică se țin 357.000, iar aconfesionali sunt dela 850.000 până la 860.000 de inși. Despre Biserica Națională Cehoslovacă se notează c'a fost captată de curentul modernist-protestant: a dat peste bord credința în dumnezeirea Domnului Hristos, în prezența reală, în purgator și în dogma păcatului strămoșesc. Iar Bibliei îi dă atâta atenție câtă permite »rațiunea, experiența și rezultatele științei«.

Săptămână paulină. S'a ținut în Milano, începând cu 20 Aprilie c. Obiectul ei a fost comemorarea împlinirii alor 19 veacuri dela întoarcerea Sf. Pavel. Temele tratate cu acest prilej au fost următoarele: Minunea de pe drumul Damascului; Doctrina paulină despre »Corpul mistic«; Raporturile dintre gândirea paulină și liturgie; Ideea paulină despre preoție; Inceputurile apostolatului laic în lumina epistolelor pauline.

Apel. Absolvenții liceului Simion Bărnuțiu din Șimleul-Silvaniei seria 1926, sunt rugați a-și trimite adresele Direcțiunii liceului, pentru a li-se face comunicări în vederea întrunirii lor colegiale cu ocazia împlinirii alor zece ani dela absolvirea liceului. Șimleu 12 V. 36. I. Cucu.

Oficiul parohial român-unit din Cooc

Publicațiune de licitație

În ziua de 2 Iunie 1936, ora 3 p. m., Curatorul parohiei greco-catolice din Cooc va ținea licitație publică minuendă — în localul școlael primare — cu oferte închise, pentru darea în întreprindere a edificării din nou a Bisericii greco-catolice.

Cauțiunea de 5% se va depune în numerar sau efecte garantate de stat în valoarea lor de curs; după valoarea Devizului de 284682 Lei. După deschiderea ofertelor se va publica rezultatul și dacă curatorul va afla

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

cu cale, se va proceda imediat la o licitație orală minuendă,

Planul, devizul, condițiunile speciale și generale aprobate de Preav. Ord. din Blaj, se pot vedea în fiecare zi la oficiul parohial.

Cooc, la 12 Maiu 1936.

Gheorghe Buturcă
curator primar

Pavel Moldovan
paroh

Curat paroh. române-unite din Sărmașu j. Cluj

No. 56—1936.

Publicațiune de licitație

În ziua de 24 Maiu, ora 2 p. m., Curatorul parohiei române unite din Sărmașu va ținea licitație publică cu oferte închise pentru darea în întreprindere a lucrărilor de construcție din roșu necesare la clădirea bisericii gr. cat. din Sărmașu. După deschiderea ofertelor, dacă curatorul va afla de bine, se va proceda eventual și la licitație orală.

Deodată cu depunerea ofertei se va depune și o garanție de 5% din suma ofertelor, în numerar sau efecte garantate de Stat.

Devizul, planul și condițiunile de licitație se pot vedea în fiecare zi de lucru la oficiul parohial.

Sărmașu, la 12 Maiu 1936.

Curatorul bisericii

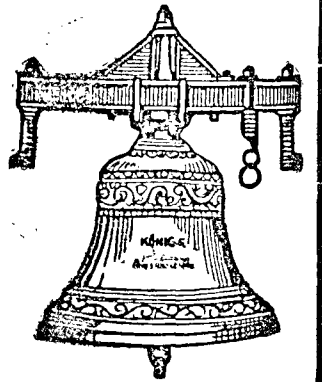
FRIDERIC HÖNIG

ARAD, STRADA BARIȚIU 10—21

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată
la anul 1840

La comandă fabrică clopote de orice mărime, din cel mai curat bronz pentru clopote, pe lângă garanția mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiate

Rechizite și scune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Telefon 376.

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

fost

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu, executate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă